Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Talousvaliokunnan kuuleminen 13.3.2026
Asia: VNS 11/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta. Ilmastolain mukainen pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma on valmisteltu ensimmäistä kertaa työ- ja elinkeinoministeriössä. Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut skenaariot tuottaneen KEITO-hankkeen seurantaryhmään. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut suunnitelman kirjoittamiseen kappaleiden *3.7 Ilmastonmuutoksen vaikutukset ja sopeutumisen tarve pitkän aikavälin ilmastosuunnittelussa, 4.6 maatalouden menetelmät ja 4.7 maankäyttösektorin menetelmät* osalta.

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ajoittuminen hallituskaudella ja muiden ilmastolain mukaisten suunnitelmien valmistumisen kanssa

Ilmastolain mukainen pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma tulee antaa vähintään kerran kymmenessä vuodessa, ensimmäisen kerran viimeistään vuoden 2025 aikana. Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota siihen, että pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelu jäi vuoden 2025 viimeiselle vuosineljännekselle, mikä aiheutti muun muassa sen, että lausuntoaikaa luonnoksesta oli vain noin kaksi viikkoa. Maa- ja metsätalousministeriö suosittelee, että pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmistelu aloitetaan seuraavan kerran hyvissä ajoin ennen 10 vuoden aikajänteen umpeutumista ja ajoitetaan mahdollisuuksien mukaan eri ajankohtaan suhteessa muihin ilmastopolitiikan suunnitelmiin. Lisäksi suunnitelman valmistelu tulisi synkronoida EU:lle toimitettavan pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (LTS) kanssa ilmastolain 9 §:n perusteluiden mukaisesti:

> *pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman aikajänne riippuisi käytännössä kansainvälisellä ja EU:n tasolla kulloinkin voimassa olevan ilmastonmuutokseen liittyvän sääntelyn suunnittelusyklistä. Kymmenen vuoden aikaväli vastaisi EU:n hallintomalliasetuksen 15 artiklan vaatimusta koskien vuoden 2029 jälkeistä aikaa, jolloin jokaisen jäsenvaltion on toimitettava komissiolle pitkän aikavälin strategiansa kymmenen vuoden välein. Kaksi ensimmäistä strategiaa toimitetaan kuitenkin tiheämmällä aikavälillä, sillä vuonna 2020 toimitetun strategian jälkeen seuraava strategia on toimitettava jo viimeistään 1.1.2029.*

Maa- ja metsätalousministeriö näkee, että ilmastolain arvioinnin yhteydessä tulisi pohtia pitkän aikavälin suunnitelman tarpeellisuutta ja sen aikataulutusta suhteessa EU:lle toimitettavaan LTS-suunnitelmaan. Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman valmisteleminen kansallisesti eri aikataulussa EU:lle toimitettavaan

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

suunnitelmaan nähden aiheuttaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa. MMM näkee, että pitkän aikavälin suunnitelmia pitäisi valmistella vain yksi, joka täyttää sekä kansalliset että EU-tason tarpeet.

Skenaariopohjainen tarkastelu

Ilmastolain 9 §:n perusteluiden mukaan suunnitelma on luonteeltaan skenaariotyyppinen sen pitkän aikajänteen takia, eikä siihen sisälly politiikkatoimia. Käytetty skenaariomatriisi soveltuu hyvin pitkän aikavälin kehityssuuntia skannaavaan työhön. MMM:n näkemyksen mukaan on hyvä, että skenaarioita on luotu suunnitelmaan neljä kappaletta, ja että ne ovat myös laadullisesti erilaisia.

LTS:n skenaariotyö on ollut monitieteistä tutkijoiden työtä, jossa on hyödynnetty mm. laajaa sidosryhmätyöskentelyä, eikä skenaarioiden muodostamisessa ole tehty politiikkavalintoja. MMM haluaa kuitenkin tuoda esille, että skenaarioiden muodostamisessa on ollut pakko tehdä valintoja taustaoletuksista, kuten hakkuutasoista ja toimien toteumapinta-aloista, jotka eivät kaikilta osin muodostu realistisiksi etenemisvaihtoehdoiksi. MMM painottaa, että mikään suunnitelmassa esitetyistä vaihtoehtoisista skenaarioista ei edusta todennäköistä polkua, vaan skenaarioissa on haluttu painottaa erilaisia toimintaympäristöjä Suomen, EU:n ja/tai globaalista näkökulmasta sekä toisaalta mahdollisia muutoksia ihmisten arvoihin ja normeihin. Skenaariot ja niiden sisältämät oletukset hakkuutasoista eivät sellaisenaan ohjaa esimerkiksi ilmasto- ja luonnonvarapolitiikan valmistelua.

Suomi edellä (FIN)- ja markkinat edellä (BIZ)-skenaariot ovat luonteeltaan (talous)järjestelmää säilyttäviä, kun taas ympäristö edellä (ENV)- ja yhteiskunta edellä (PPL)-skenaariot (talous)järjestelmää uudistavia. Uudistavien skenaarioiden kohdalla tulee huomioida, että niiden kyky kuvata tulevaisuutta on yleensä säilyttäviä skenaarioita epätäydellisempi, koska on vaikea yhtä tarkasti hahmottaa, millaiseksi järjestelmä tosiasiallisesti muodostuisi näissä tulevaisuuksissa. Uudistavien skenaarioiden olettamat arvo- ja järjestelmämuutokset eivät myöskään tapahdu itsestään, vaan niiden syntymislogiikka on tärkeä kuvata. ENV-skenaario onnistuu tässä PPL-skenaariota paremmin, mutta molempien skenaarioiden osalta jää avoimeksi, miten näihin tulevaisuuksiin todellisuudessa voitaisiin päätyä.

Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että suunnitelmassa skenaariot ja etenemisvaihtoehdot sekoittuvat, eli samoista asioista puhutaan kahdella eri termillä silloin, kun taustaskenaarioissa esitettyjä tietoja on jaettu kahdelle pääotsikkotasolle. Kappaleessa 2 puhutaan skenaarioista, myöhemmin kappaleessa 3.6 samoista skenaarioista ja niiden taustaoletuksista puhutaan etenemisvaihtoehtoina. Ilmastolain 9 §:n perusteluiden mukaan

> *esittämällä toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot selvitettäisiin eri sektoreilta vaadittua panosta, jotta kasvihuonekaasujen vähennystavoite ja poistumien kasvamista koskeva tavoite voidaan saavuttaa. Kasvihuonekaasujen vähennystavoitteen kohdalla olisi arvioitava, millainen päästökehitys on odotettavissa eri toimialoilla sekä tarkasteltava toimialakohtaisia päästövähennysmahdollisuuksia. Poistumien kasvamista koskevan tavoitteen osalta olisi tarkasteltava nielujen kehitysnäkymiä erityisesti maankäyttösektorilla, mutta myös teknologisten nielujen osalta.*

Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että taustaskenaarioissa ilmastonmuutoksen vaikutukset on huomioitu vain osittain. Tarkastelujänteen aikana ilmastonmuutoksen vaikutukset voimistuvat ja tulevat näkyviin entistä laajemmin, ulottuen yhteiskunnan eri sektoreille. Mallinnusmenetelmiä ja skenaariotyön metodologiaa tulisi kehittää, jotta ne tukisivat paremmin päätöksentekoa ja huomioisivat myös varautumisen ilmastonmuutoksen laajoihin vaikutuksiin.

Etenemisvaihtoehdoissa poistumien osalta olisi syytä tunnistaa luonnon nielujen rajalliset vahvistamismahdollisuudet ja käsitellä näiden osalta kehitystrendiä sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksia luonnon nieluihin ja maaperäpäästöihin, ja muita epävarmuuksia luonnon nielujen kehitykseen sekä pysyvyyteen liittyen. Maatalouden etenemisvaihtojen osalta on hyvä muistaa, että maatalouden päästöjen vähentäminen on haastavaa ja päästövähennyksiä on vaikea saavuttaa ilman maataloustuotannon vähentämistä tai merkittäviä teknologisia harppauksia ruokajärjestelmässä. Tämän vuoksi on tärkeää, että teknologiset innovaatiot kohdentuvat myös maatalouteen. Lisäarvoa

ruokajärjestelmään voidaan saada täydentämällä perinteistä pelloilla, laitumilla ja eläinsuojissa tapahtuvaa tuotantoa tuotantoinnovaatioilla. Tulevaisuuden ruokajärjestelmän visio ” Onnellisen ruuan maa – Suomesta johtava kestävien ruokajärjestelmien kehittäjä ja uudistaja. Onnellisen ruuan maa tekee hyvää ihmisille, eläimille ja ympäristölle.” on esitetty maa- ja metsätalousministeriön valmisteluvastuulla valmistellussa kansallisessa ruokastrategiassa.

Suunnitelman kytkökset ilmastolain tavoitteisiin

Ilmastolain 9 §:n perusteluiden mukaan erityisesti 2 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa asetetut pitkän aikavälin päästövähennystavoitteet vuosille 2040 ja 2050 olisivat lähtökohtana suunnitelman valmistelussa. Suunnitelmassa käsitellään melko paljon myös vuoden 2035 tavoitetta, erityisesti maankäyttösektorin osalta. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että suunnitelmassa olisi tullut keskittyä käsittelemään ensisijaisesti pitkää aikaväliä ilmastolain mukaisesti. Ei ole tarkoituksenmukaista, että eri suunnitelmien välillä on merkittävää päällekkäisyyttä. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitetta käsitellään jo keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa (KAISU) ja energia- ja ilmastostrategiassa (EIS) kattavasti.

Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota siihen, että suunnitelman johtopäätöksissä keskeiseksi haasteeksi nostetaan maankäyttösektorin epävarmuudet vuoden 2035 tavoitteen ja sen jälkeisen hiilinegatiivisuustavoitteen saavuttamisessa. Tässä yhteydessä, ottaen huomioon pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman aikajänne, epävarmuuksien kuvaaminen suhteessa pitkän aikavälin tavoitteeseen nielun aikaansaamien poistumien kasvattamisesta olisi riittävää. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö tuo esille, että metsien käytön ja orgaanisten viljelysmaiden käytössä tapahtuvien muutosten lisäksi maankäyttösektorin kehitykseen vaikuttavat erityisesti ilmaston lämpenemisen myötä kasvavat maaperäpäästöt sekä metsien varttumisesta, kuivuudesta ja lisääntyvistä metsätuhoista johtuva puuston kasvun hidastuminen. Tietopohjan ja laskentamenetelmien kehittyessä saadaan ajantasaisin tieteellinen tieto käyttöön.